

Qorti tal-Maġistrati (Malta)

RIK NRU 31/2022: DR ANDRE BORG (KI. 141883M) BHALA MANDATARJU TA' PEPPE TRANSPORT LIMITED (C66741) V. BUILDING AND POOLS LTD (C76644)

(IL-KUNCETT TA' WILFUL MISCONDUCT U L-EKWIVALENTI TAGHHA TAHT L-ART. 32 TAL-KONVENZJONI DWAR IL-KUNTRATT GHALL-GARR STRADALI INTERNAZZJONALI TA' MERKANZIJA TAL-1956 - ID-DISTINZJONI BEJN PERJODU TA' DEKADENZA U PERJODU TA' PRESKRIZZJONI - PERJODU TA' DEKADENZA LA JISTA JIGI INTERROTT LANQAS IPPRESERVAT, IPPROLUNGAT JEW RINZUNZJAT - M'HEMMX INKOMPATIBBILITA' BEJN L-ECCEZZJONI TA' DEKADENZA U L-ECCEZZJONI LI L-AMMONT PRETIZ HUWA ESAGERAT JEW ECCESSIV - L-PERJODI TA' LIMITAZZJONI ELENKATI TAHT L-ART. 544 TAL-KODICI KUMMERCJALI HUMA KOLLHA PERJODI TA' DEKADENZA)

MAĠISTRAT: DR. VICTOR G. AXIAK

23 ta' Meju 2023

IL-QORTI,

rat ir-rikors ta' Dr. Andre Borg bħala mandatarju ta' Peppe Transport Limited ("ir-rikorrenti") ipprezentat fit-3 ta' Frar 2022¹ li permezz tiegħu talab lil Building Pools Limited ("il-kumpanija intimata" jew "l-intimata") tidher quddiem il-Qorti fid-data appuntata għas-smiegħ:

---

¹ Fol 1

u tgħid il-ghaliex ma għandekx tkun ikkundannata li *tissalda s-somma ta' hdax-il elf, sitt mija u tnejn u hamsin Ewro u hamsin centezmu (€11,652.50), oltre l-imghaxx legali sad-data tal-pagament effettiv. Illi dan il-bilanċ huwa dovut minnek għas-servizzi ta' transport li ingħatajt fuq talba tiegħek stess. Illi minkejja d-diversi tentattivi sabiex jintlahaq ftehim sabiex jiġi saldat dan l-ammont dovut, inti bqajt inadempjenti u għalhekk kellha ssir din il-kawża.*

Bl-ispejjeż tal-preżenti, tal-Ittra Uffiċjali 166A bin-numru 1646/2021 u kif ukoll tal-Mandat ta' Sekwestru bin-Numru 2329/2021 u r-risposta tal-Kontro Mandat ta' Sekwestru minnek intavolat bin-numru 93/2022 fl-ismijiet premessi;

wara li rat ir-risposta tal-kumpanija intimata ppreżentata fil-11 ta' Marzu 2022² li permezz tagħha *inter alia* wiegħbet kif ġej:

1. Illi preliminarjament, it- talbiet attrici huma preskritti skond l- artikolu tnejn u tletin (32) tal- Iskeda tal- Att Dwar il- Garr Stradali Internazzjonali ta' Merkanzija (Kapitolu erba' mija u sitta u tmenin (486) tal- Ligijiet ta' Malta);
2. Illi preliminarjament u minghajr pregudizzju għas- suespost, it- talbiet attrici huma preskritti skond l- artikolu hames mija u erbgħa u erbgħin sub inciz 'e' (544 (e)) tal- Kodici tal- Kummerċ (Kapitolu tlettax (13) tal- Ligijiet ta' Malta);
3. Illi minghajr pregudizzju għas- suespost, it- talbiet attrici huma minghajr ebda fundament guridiku u fattwali kif ser jiġi pruvat fil- mori ta' dawn il- proceduri;
4. F'kull kaz u minghajr pregudizzju, is- socjeta' attrici għandha ggib prova shiha u ezawrjenti tat- talbiet tagħha u tal- prezzijiet miftehema;
5. F'kull kaz u minghajr pregudizzju għas- suceccept, l- ammont mitlub huwa esagerat.

wara li semgħet ix-xhieda mressqa mill-partijiet rigwardanti l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet preliminari u fejn applikabbli qrat it-traskrizzjoni tat-testimonjanza tagħhom,

wara li rat id-dokumenti kollha li ġew esebiti fil-kors tal-kawża inkluż l-*affidavit/s*,

---

² Fol 5-6

wara li semgħet it-trattazzjoni fuq l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet preliminari magħmula għan-nom

- tal-intimata, mill-Avukat Dr. Joanne Farrugia,
- tar-rikorrenti, mill-Avukat Dr. Andre Borg,

qed tagħti din is-

Sentenza parzjali

1. Din is-sentenza hija limitata għal deċiżjoni fuq l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet ta' preskrizzjoni mressqa mill-intimata fir-risposta tagħha. Fis-seduta tat-8 ta' Frar 2023 l-intimata ssollevat ukoll il-preskrizzjoni taħt l-Art. 544(a) tal-Kap. 13 tal-Liġijiet ta' Malta, liema preskrizzjoni pero' għad jeħtieġ li jitressqu l-provi dwarha mill-partijiet qabel ma l-Qorti tgħaddi għal sentenza parzjali fir-rigward tagħha.
1. L-ewwel eċċezzjoni preliminari mressqa mill-intimata hija dwar il-preskrizzjoni tal-azzjoni tar-rikorrenti ai termini tal-Art. 32 tal-Iskeda tal-Att dwar il-Ġarr Stradali Internazzjonali ta' Merkanzija (Kap. 486 tal-Liġijiet ta' Malta). Mill-fatturi esebiti mir-rikorrenti bħala Dok AB1 u Dok AB2 (a fol 68-108 tal-proċess) jidher illi l-kumpanija rikorrenti kienet giet ingaġġata diversi drabi bejn il-5 ta' Lulju 2019 u l-10 ta' Marzu 2020 mill-intimata sabiex iġġorrilha merkanzija bejn Ragusa u Malta. Ftit jista' jkun hemm dubbju illi r-relazzjoni bejn il-partijiet kienet sugġetta għad-disposizzjonijiet tal-Konvenzjoni dwar il-Kuntratt għall-Ġarr Stradali Internazzjonali ta' Merkanzija tal-1956 ("il-Konvenzjoni") peress illi ai termini tal-Artiklu 1.1 tagħha: **"This Convention shall apply to every contract for the carriage of goods by road in vehicles for reward, the carriage of goods by road in vehicles for reward, when the place of taking over of the goods and the place designated for delivery, as specified in the contract, are situated in two different countries, of which at least one is a Contracting country"** u inoltre ai termini tal-Art. 2.1: **"Where the vehicle containing the goods is carried over part of the journey by sea, rail, inland waterways or air, and, except where the provisions of article 14 are applicable, the goods are not unloaded from the vehicle, this Convention shall nevertheless apply to the whole of the carriage..."**
2. Din il-Konvenzjoni giet ratifikata mill-Gvern Malti b'effett mill-20 ta' Marzu, 2008 u bdiet tagħmel parti mill-liġi Maltija taħt il-Kap. 486 tal-Liġijiet ta' Malta.
3. L-Art. 32 tal-Konvenzjoni jipprovdi kif ġej:

'32. 1. The period of limitation for an action arising out of carriage under this Convention shall be one year. Nevertheless, in the case of wilful misconduct, or such default as in accordance with the law of the court or tribunal seized of the case, is

considered as equivalent to wilful misconduct, the period of limitation shall be three years. The period of limitation shall begin to run:

(a) In the case of partial loss, damage or delay in delivery, from the date of delivery;
(b) In the case of total loss, from the thirtieth day after the expiry of the agreed time-limit or where there is no agreed time-limit from the sixtieth day from the date on which the goods were taken over by the carrier;

(c) In all other cases, on the expiry of a period of three months after the making of the contract of carriage.

The day on which the period of limitation begins to run shall not be included in the period.

2. A written claim shall suspend the period of limitation until such date as the carrier rejects the claim by notification in writing and returns the documents attached thereto. If a part of the claim is admitted the period of limitation shall start to run again only in respect of that part of the claim still in dispute. The burden of proof of the receipt of the claim, or of the reply and of the return of the documents, shall rest with the party relying upon these facts. The running of the period of limitation shall not be suspended by further claims having the same object.

3. Subject to the provisions of paragraph 2 above, the extension of the period of limitation shall be governed by the law of the court or tribunal seized of the case. That law shall also govern the fresh accrual of rights of action.

4. A right of action which has become barred by lapse of time may not be exercised by way of counterclaim or set-off.'

4. Ir-rikorrenzi tishaq illi *semmi* il-perjodu ta' limitazzjoni huwa dak ta' tlett (3) snin peress illi l-aġir tal-intimata jikkonsisti f'*wilful misconduct*.
5. Qabel xejn il-Qorti tara li kuntrarjament għal dak allegat mir-rikorrenzi, m'hemm assolutament l-ebda prova fil-proċess illi turi b'xi mod li l-aġir tal-intimata jikkwalifika bħala *wilful misconduct* jew *equivalent default*. Il-fatt biss illi, kif stqarret ir-rikorrenzi fir-rikors promotur tagħha, l-intimata baqgħet inadempjenti fl-

obbligazzjoni tagħha li tħallas lir-rikorrenti ma' jgibx b'daqshekk li kienet negligenti, wisq anqas negligenti b'mod grossolan.³

6. Inoltre il-Qorti tqis illi l-Konvenzjoni ma tista' qatt tapplika għall-każijiet fejn il-*carrier* ifittex lill-klijenti tiegħu għall-ħlas tas-servizzi li jkun pprestalhom. Il-Konvenzjoni tapplika biss għar-responsabilità *o meno* tal-*carrier* għall-merkanzija li tkun qed tingarr u dan joħroġ ċar mill-artikli tal-istess Konvenzjoni li mkien ma jipprovdu għall-obbligazzjonijiet tal-*consignee vis-a-vis* il-*carrier* li jkun qabbad.
7. Għalhekk huwa ċar illi l-ewwel eċċezzjoni tal-intimata ma tistax tintlaqa'.
8. It-tieni eċċezzjoni preliminari tal-intimata tissolleva l-preskrizzjoni ai termini tal-Art. 544(e) tal-Kap. 13 tal-Liġijiet ta' Malta. Din tipprovdi kif ġej:

'544. L-azzjonijiet li ġejjin jaqgħu bil-preskrizzjoni kif sejjer jingħad hawn taħt:

...

(e) kull azzjoni għall-kunsinna ta' merkanzija, wara sena minn dak in-nhar li jasal il-bastiment.'

9. Huwa ormai paċifiku anke mill-ġurisprudenza nostrana illi darba l-Art. 541 tal-Kap. 13 jipprovdi illi: "iż-żminijiet kollha stabbiliti b'dispożizzjoni ta' dan il- Kodiċi għall-eżerċizzju ta' azzjonijiet jew regressi li ġejjin minn atti kummerċjali, huma perentorji ..." allura l-perjodi ta' limitazzjoni elenkati taħt l-Art. 544 huma kollha perjodi ta' dekadenza nonostante illi l-istess artikolu jirreferi għalihom bħala żminijiet ta' "preskrizzjoni".⁴
10. Fis-sentenza fl-ismijiet **Giuseppe Sammut v. Notaro Edoardo Pellegrini Petit** (Appell Civili, 16/01/1920) il-Qorti tal-Appell qalet hekk:

"Secondo i principii di diritto quando la legge stabilisce un termine entro cui un atto si deve compiere .. quel termine anziche di prescrizione e termine di decadenza nel senso che decorso quel termine quell'atto non e piu ammissibile: e, nel caso, si tratta di un termine di procedura in cui il decorrimento del tempo, a differenza che nei termini di prescrizione, opera da sola la decadenza... Inoltre la dottrina pone il criterio distintivo fra termine di prescrizione e

---

³ Il-qradi tagħhna ekwiparaw il-kunċett ta' "equivalent to wilful misconduct" taħt il-Konvenzjoni man-negligenza grossolana. Ara per eżempju **Atlas Insurance Agency Limited nomine v. Express Trailers Limited** (App Ċiv Nru. 1478/2003/1 PS, 18/05/2005) u **PL Madeleine Firman noe v. Concorde International Freight Forwarders Limited et** (PA, Ċit 694/2002 TM, 30/03/2006)

⁴ Ara *inter alia* **Dr. Andrew Chetcuti Ganado et noe v. Gollcher Company Limited** (App Ċiv Nru 214/2008/1 PS, 11/12/2009), **Express Trailers Limited v. HH Limited** (App Ċiv Nru 1774/2004/1 PS, 11/01/2006) u **Cassar Fuel Ltd v. Avv Christian Farrugia noe** (PA, Rik Nru 957/2018 TA, 01/12/2022)

termine di decadenza in cio che, se la disposizione che avesse un termine per l'esperimento di un diritto non dica espressamente che si tratti di prescrizione e non abbia i caratteri di questa, si trattava di una decadenza piuttosto che di una prescrizione"

11. Fis-sentenza **Paolo Koludrovich v. Carmelo Muscat** (Qorti tal-Appelli Kummercjali, 01/06/1959) il-Qorti għamlet riferenza għal diversi awturi dwar il-kwistjoni:

"Illi d-distinzjoni bejn preskrizzjoni u dekadenza hi materja indubbjament sottili; u billi jonqos il-kriterju fissat mill-ligi, l-opinjoni huma wisq varji, u ma jonqsux skritturi li jaffer maw l-identita` tad-dekadenza u tal-preskrizzjoni, jew almenu analogija tali li tispingi ruhha għall-akbar grad bejn il-wahda u l-oħra. U difatti, Dunot jikkonfondi t-termini ta` preskrizzjoni u t-termini stabbiliti ta` piena ta` dekadenza; u Merlin jgħalliem illi d-dekadenzi huma suxxerribbli tal-applikazzjoni tar-regoli kollha proprji tal-preskrizzjoni estintiva, sakemm il-ligi ma tiddisponix altrimenti, sija f` termini espressi, sija b` mod implicitu in rapport ta` xi whud minnhom; filwaqt li Troplong, Laurent, Aubry et Rau, u Lereaux de Bretagne ippruvaw jstabilixxu distinzjoni bejn id-dekadenzi u l-preskrizzjonijiet....Skond Pugliese id-differenzi karatteristici bejn iz-zewg istituti huma dawn: il-preskrizzjoni tikkolpaxxi direttament id-dritt, id-dekadenza testingwi l-azzjoni pura u semplici; il-preskrizzjoni tiffi d-dritt u tipproduci l-liberazzjoni minn obligazzjoni jew minn piz, id-dekadenza, għallkuntrarju, tirrendi inoppunjabbli d-dritt li kontra tieghu kienet tista` tigi , u invece ma gietx, ezercitata l-azzjoni spettanti lill-avversarju; izda l-istess Pugliese jirrikonoxxi illi l-ewwel proposizzjoni hija hafna kontroversa. Għalhekk, skond Pugliese, id-dekadenza ma tipproduci il-konsolidazzjoni ta` stat difformi mid-dritt, għall-kuntrarju, tikkonserva u tikkorroborra l-istat guridiku pre-ezistenti, imma tnehhieh minn kull kontestazzjoni, u kwindi tipproduci l-effett dijametrikalment oppost għal dak tal-preskrizzjoni...."

12. Għalhekk it-terminu ta' sena provdut taħt l-Art. 544(e) tal-Kap. 13 la jista' jiġi interrott u lanqas b'mod ieħor ippreservat u pprolungat, kif kien ikun il-każ li kieku l-perijodu kien wieħed preskrittiv tal-azzjoni. Dan ifisser ukoll li lanqas hi ammessa rinunzja għall-eċċezzjoni bħal din. Li kieku kienet tkun ammissibbli filfatt l-intimata kienet ikollha impediment serju li ssostni l-eċċezzjoni tagħha stante illi l-ħames eċċezzjoni tagħha, dik illi l-ammont mitlub huwa esagerat, hija manifestament inkompatibbli mal-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni.
13. Jonqos għalhekk biss illi jiġi dibattut jekk l-eċċezzjoni in kwistjoni tapplikax għall-azzjoni spedita mir-rikorrenti.
14. Jirriżulta li s-somma reklamata mill-kumpanija rikorrenti tikkonsisti minn servizzi ta' noll in konnessjoni mal-garr ta' merkanzija mill-Italja għal Malta. Jekk parti mit-

traġitt kienx bit-triq u parti bil-baħar u jekk allura s-servizzi rezi kienux jaqgħu taħt il-kappa ta' "combined transport" hija materja li għad iridu jitressqu iżjed provi dwarha partikularment fid-dawl tal-eċċezzjoni ulterjuri mressqa riċentement mill-intimata ai termini tal-Art. 544(a) tal-Kap. 13. Li huwa rilevanti għal din il-parti tas-sentenza parzjali hija jekk is-servizzi ta' noll jaqgħux taħt l-Art. 544(e) tal-Kap. 13.

15. F'dan ir-rigward fis-sentenza fl-ismijiet **Dr. Andrew Chetcuti Ganado et noe v. Gollcher Company Limited** (App Ċiv Nru 214/2008/1 PS, 11/12/2009), il-Qorti tal-Appell irriteriet is-segwenti:

"... minn dak ricerkat jidher li l-gurisprudenza tagħna fuq din il-materja hi orjentata versu l-hsieb illi l-precitat provvedimenti tal-ligi "colpisce ancora l'azione per risarcimento di danni per difetto di consegna, perche` se non puo` essere chiesta la consegna non si puo` chiedere l'indennizzo per difetto della consegna medesima" ("Francesco Saverio Pace et nomine -vs- Giuseppe Naudi nomine", Qorti tal-Kummerc, 20 ta' Marzu, 1917. Ara wkoll fl-istess sens is-sentenza fl-ismijiet "Administrative Secretary tal-Gvern -vs- Edward G. Gatt nomine et", Appell Inferjuri, 27 ta' Novembru, 1972. Danni dawn li presumibilmment jikkomprenđu "l-hlas tal-valur tal-merkanzija li kellha tigi konsenjata minn dak li kien inkarigat mit-trasport tagħha għax ma gietx minnu konsenjata". Dan in bazi għall-principju illi "pretium tenet locum rei". Ara "Derek J. Scanlan nomine -vs- Joseph Gasan nomine", Qorti tal-Kummerc, 17 ta' Gunju, 1946;

Premess dan, huwa distingwibbli mill-azzjoni kif impostata u mill-ispjegazzjoni supplita mix-xhud Joseph Bugeja illi, bhala stat ta' fatt din ma ghandha ebda konnessjoni ma' talba għall-kunsinna ut sic ta' merkanzija jew dik tal-valur tagħha jew tad-danni rizarcitorji għall-mankanza jew nuqqas ta' l-istess kunsinna. Hi invece azzjoni limitativa għall-irkupru ta' l-ispjezz konnessi mal-karrikar u l-iskarrikar tal-merkanzija ...

... Fil-hsieb ta' din il-Qorti mhux kull spiza jew pretiza, anke jekk assorbenti f'kuntratt ta' trasport, tinkwadra ruhha fl-ipotesi prevvista mill-Artikolu 544 (e) tal-Kapitolu 13, għax apparti li l-provvediment hu wiehed specifiku u mhux generali l-istess ma jabbraccjaj fih il-prestazzjonijiet varji tat-trasport jew ta' l-ispedizzjoni izda biss u unikament materja jew pretensjoni ko-involgenti "l-kunsinna tal-merkanzija"... Il-Qorti imbagħad tifhem illi mill-mod kif redatt, il-provvediment tal-ligi, bl-enfasi li jagħmel fuq il-"kunsinna tal-merkanzija" x'aktarx jirreferi għad-dritt ta' azzjoni minn min hu d-destinatarju tal-merkanzija, naxxenti mill-istess kuntratt tal-garr, fil-konfront tal-vettural, u mhux ukoll mill-armatur tal-vapur kontra r-ricevitur kif hekk inhu suggerit mis-soċeġta` konvenuta appellata. Tant dan hu hekk illi t-terminu dekadenzjali ta' sena jibda jiddekorri mid-data tal-wasla tal-bastiment. Mod iehor, is-sentenzi fuq citati li kkomprendew il-hlas tal-valur jew tad-danni fin-nozzjoni tal-"kunsinna" ma kien ikollhom l-ebda skop ġuridiku"

16. Il-Qorti tagħmel tagħha l-insenjament għaqli tal-Qorti tal-Appell fuq din il-materja. Fil-każ *de quo* il-kunsinna tal-merċe ġja saret u hija l-kumpanija li wettqet il-konsenja li qed tagħmel il-kawża biex tirkupra l-prezz tas-servizzi ta' ġarr prestati minnha lill-intimata. Ċertament m'hijiex "**azzjoni għall-kunsinna ta' merkanzija**" kif tipprovdi l-liġi taħt l-Art. 544(e) tal-Kap. 13. Għalhekk anke din it-tieni eċċezzjoni sejra tiġi respinta.

Deċiżjoni

17. Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qegħda tiċhad l-eċċezzjonijiet ta' preskrizzjoni/dekadenza sollevati mill-intimata fl-ewwel żewġ eċċezzjonijiet tagħha u tordna l-prosegwiment tal-kawża. Spejjeż riservati għall-gudizzju finali.

V.G. Axiak
Maġistrat

Y.M. Pace
Dep. Reġistratur